

Anonymiseret udgave

Oversættelse

C-321/24 – 1

Sag C-321/24

Anmodning om præjudiciel afgørelse

Dato for indlevering:

30. april 2024

Forelæggende ret:

Tribunal Judiciaire de Paris, Frankrig

Afgørelse af:

4. april 2024

Sagsøger:

BC

Sagsøgt:

S.C.P. Attal et Associés

TRIBUNAL JUDICIAIRE DE PARIS (retten i første instans i Paris, Frankrig)

Kontrol af sagsomkostninger

[Udelades]

FORELØBIG KENDELSE

FRA DEN OMKOSTNINGSAFSTÆTTENDE DOMMER

afsagt den 4. april 2024

SAGSØGER

BC

[Udelades] 75005 PARIS

DA

Mødegivende

SAGSØGT

S.C.P. ATTAL & ASSOCIÉS

[Udelades] 75008 PARIS

[Udelades]

KENDELSE

I – Kort fremstilling af sagens genstand

- 1 XY, der var fransk statsborger, afgik ved døden den 29. juli 2020 i Belgien, hvor hun havde sit sædvanlige opholdssted.
- 2 Hun efterlod som arving sin søster BC, der er fransk statsborger og skattemæssigt hjemmehørende i Frankrig, hvor hun er bosiddende.
- 3 Arven efter XY består af løsøre og fast ejendom, der befinder sig i Belgien og i Frankrig.
- 4 Arvesagen blev indledt af advokat Marchant, notar i Uccle i Belgien, den 12. oktober 2020. Han udfærdigede boopgørelsen samme dag.
- 5 SCP ATTAL & Associés, notar i Paris i Frankrig, blev udpeget til at udfærdige boopgørelsen i Frankrig.
- 6 Den 2. marts 2021 betalte BC et forskud på den franske notars salær på 15 300 EUR; forskuddet var beregnet på grundlag af et overslag over de samlede bruttoaktiver i det bo, som skulle opgøres, og som befandt sig i Frankrig og Belgien; overslaget udgjorde 2 750 000 EUR.
- 7 Den franske boopgørelse blev undertegnet den 18. marts 2021 og indgivet til den kompetente registreringsmyndighed den 23. marts 2021.
- 8 Advokat Marchant, den belgiske notar, udfærdigede boopgørelsen i Belgien den 24. april 2021; den omfattede samtlige de aktiver, der befandt sig i Frankrig og Belgien.
- 9 BC betalte den belgiske notars salær på 16 621,30 EUR eksklusive afgifter; det var beregnet på grundlag af de samlede bruttoaktiver i det bo, som han havde opgjort, nemlig 2 838 422,41 EUR.
- 10 Den franske notar anmodede justitssekretæren ved tribunal judiciaire de Paris (retten i første instans i Paris, Frankrig) om en attest for kontrol af sagsomkostningerne, således at han kunne fastsætte sit vederlag, der bestod af

hans salær beregnet på grundlag af de samlede i Frankrig anmeldte bruttoaktiver, som udgjorde 2 716 652,41 EUR, og udlæg på 14 177,60 EUR.

- 11 Den 20. juli 2022 udstedte justitssekretæren ved tribunal judiciaire de Paris (retten i første instans i Paris, Frankrig) attesten for kontrol af sagsomkostningerne, som han opgjorde til 14 052,61 EUR, idet han kun udelod udlæg for udskrifter og accepterede salæret som beregnet af den franske notar på grundlag af de samlede bruttoaktiver i boet.
- 12 BC rejste indsigelse mod attesten for kontrol af sagsomkostningerne ved anbefalet brev med modtagelsesbevis, som indgik til justitskontoret ved tribunal judiciaire de Paris (retten i første instans i Paris, Frankrig) den 24. juni 2022.
- 13 Efter en række skrivelser med anmodninger om bemærkninger blev parterne indkaldt til et retsmøde den 28. september 2023.
- 14 Sagen blev henvist til et retsmøde den 7. december 2023, hvori BC gav personligt møde, og hvori SCP ATTAL & Associés gav møde repræsenteret af selskabets advokat.
- 15 1. BC har henvist til sine skriftlige indlæg og nedlagt påstand om, at attesten for kontrol af sagsomkostningerne erklæres ugyldig, og at der udfærdiges en ny attest, hvori der for salæret til den franske notar er anvendt et beregningsgrundlag på 660 331,87 EUR, som alene repræsenterer den del af bruttoaktiverne, der befinder sig i Frankrig. BC har følgelig nedlagt påstand om tilbagebetaling af forskellen i de forskudsvis betalte omkostninger.

15. 2. BC har gjort to anbringender gældende:

- a) Beregningsgrundlaget for notarens salær skal være det samme som beregningsgrundlaget for afgiften; i henhold til den fransk-belgiske overenskomst af 20. januar 1959 udgøres beregningsgrundlaget for afgiften i Frankrig alene af værdien af de aktiver, der befinder sig i Frankrig.
- b) Vederlaget til den franske notar, som er beregnet på grundlag af de samlede bruttoaktiver i boet uden hensyn til vederlaget til den belgiske notar, der som følge af afdødes sædvanlige opholdssted i Belgien er den territorialt kompetente notar til at behandle boet, og som ligeledes er beregnet på grundlag af de fulde bruttoaktiver i boet, udgør en hindring for de frie kapitalbevægelser, der er fastsat i artikel 63 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde (herefter »TEUF«), eftersom det mindsker boets værdi.

15. 3. BC har ikke bestridt princippet om, at den franske notar skal modtage et vederlag for boopgørelsen, kun beregningsgrundlaget for vederlaget og dermed dets beløb. Hun har i øvrigt betalt de øvrige dokumenter, som den franske notar har udfærdiget, såsom ejerskabsattester, uden at rejse indvendinger.

16 1. SCP ATTAL & Associés har henvist til virksomhedens skriftlige indlæg og nedlagt påstand om, at attesten bekræftes, og at det udeladte beløb på 124,99 EUR inklusive afgifter lægges til, således at det samlede skyldige beløb i alt andrager 14 177,60 EUR inklusive afgifter. Sagsøgte har ligeledes nedlagt påstand om betaling af 2 400 EUR i sagsomkostninger.

16. 2. SCP ATTAL & Associés er af den opfattelse:

a) at grundlaget for virksomhedens salær skal omfatte de samlede aktiver i boet, hvad enten de befinder sig i Frankrig eller i en anden stat

b) at grundlaget for afgiften i realiteten udgøres af de samlede aktiver i boet, hvad enten de befinder sig i Frankrig eller i en anden stat, men at der i henhold til den fransk-belgiske overenskomst kun skal betales afgift af de aktiver, der befinder sig i Frankrig

c) at virksomhedens salær som beregnet på grundlag af værdien af samtlige bruttoaktiver i boet, der befinder sig i Frankrig og i Belgien, er skyldigt.

17 17.1. Sagen blev optaget til dom den 11. januar 2024 og voteringen forlænget til den 29. februar 2024 med henblik på at indhente parternes bemærkninger til muligheden for et præjudicielt spørgsmål vedrørende det af BC fremsatte anbringende om tilsidesættelse af artikel 63 TEUF.

17. 2. BC fremsendte sine bemærkninger ved e-mail indgået den 15. februar 2024, idet hun erklærede sig positivt indstillet over for muligheden for et præjudicielt spørgsmål med den begrundelse, at der er berettiget tvivl om, hvorvidt den dobbelte økonomiske byrde, som vederlaget til de to notarer udgør, er forenelig med EU-retten.

17. 3. SCP ATTAL & Associés har oplyst ved e-mail af 28. februar 2024, at virksomhedens ikke har nogen bemærkninger, men alene anmodet om, at eventuelle udgifter i forbindelse med et præjudicielt spørgsmål ikke pålægges den, da den ikke finder, at den er årsag til anmodningen.

18 Voteringen blev forlænget til den 4. april 2024.

II – Relevant national ret og retspraksis

Den processuelle ramme for søgsmålet

19 Den omkostningsfastsættende dommer er præsidenten for tribunal judiciaire (retten i første instans) eller den af præsidenten delegerede dommer. Han har kompetence til at behandle indsigelser mod de i artikel 695 i code de procédure civile (retsplejeloven) angivne attester for kontrol af sagsomkostningerne ifølge den i lovens artikel 704-718 fastsatte procedure. Han har ligeledes kompetence til at træffe afgørelse om indsigelser vedrørende honorarer til retsmedhjælpere eller

til offentlige eller juridiske embedsmænd ifølge den i retsplejelovens artikel 719-721 fastsatte procedure, hvorefter sagen kan indbringes direkte for dommeren.

- 20 En notar er en offentlig og juridisk embedsmand, hvis status er fastsat i bekendtgørelse nr. 45-2590 af 2. november 1945 om notarers status.
- 21 Det fastsættes i artikel L444-1 i code de commerce (handelsloven), at en notars vederlag kan bestå i:
 - et salær, dvs. en reguleret sats fastsat i en bestemmelse for et dokument, som retsmedhjælperen har monopol på at udfærdige
 - et honorar, som er frit aftalt med kunden for ydelser, som retsmedhjælperen udfører sideløbende med andre aktiviteter.
- 22 De dokumenter, som notaren udfærdiger, og for hvilke han modtager et salær, angives i tabel 5, som er bilagt handelslovens artikel R444-3, nr. 1).
- 23 Endvidere kan notaren i henhold til handelslovens artikel R444-12 kræve godtgørelse af de udgifter, han har afholdt, og de udlæg, som han har foretaget, enten den faktiske udgift eller et fast beløb. De nævnte udgifter og udlæg er fastsat i tillægsartikel 4-8, nr. 6), ved en henvisning i handelslovens artikel R444-3, nr. 2).
- 24 Salærer er sagsomkostninger i henhold til retsplejelovens artikel 695, nr. 6), på samme måde som udlæg, der er tariferet i henhold til samme artikels nr. 5).
- 25 I tilfælde af vanskeligheder vedrørende sagsomkostningerne kan parterne eller retsmedhjælperen rette henvendelse til den kompetente domstols justitssekretær, som kontrollerer beløbet og udsteder en attest for kontrol af sagsomkostningerne i henhold til retsplejelovens artikel 704 og 705. Den kompetente domstol angives i retsplejelovens artikel 52; det er enten den, for hvilken omkostningerne i en sag er blevet afholdt, eller den, i hvis retskreds retsmedhjælperen udøver sit hverv, når påstandene vedrører udgifter, salærer og udlæg, som ikke er blevet betalt i forbindelse med en sag.
- 26 I henhold til retsplejelovens artikel 708 og 709 kan attesten for kontrol af sagsomkostningerne anfægtes; domstolens præsident eller den dommer, som er delegeret dertil, træffer afgørelse om indsigelsen ved at afsige en kendelse vedrørende sagsomkostningerne efter at have indhentet parternes bemærkninger eller anmodet dem om sådanne. I henhold til retsplejelovens artikel 712 kan dommeren også henvise anmodningen til et retsmøde.
- 27 I henhold til retsplejelovens artikel 710 og 711 træffer dommeren afgørelse om kravet om sagsomkostninger og om kravene vedrørende dækning af udgifter, idet han også, eventuelt ex officio, foretager de nødvendige berigtigelser, idet han angiver de beløb, som allerede er opkrævet forskudsvis.

Relevante materielle bestemmelser

- 28 I henhold til artikel 800 i code general des impôts (den almindelige lov om skatter og afgifter) skal der udarbejdes en boopgørelse, som skal udfærdiges af arvingerne. Boopgørelsen udgør en oplysning til skattemyndighederne og har til formål at gøre det muligt for disse at beregne den afgift, der skal betales af arven; opgørelsen skal omfatte afdødes ejendom, aktiver og passiver, og indeholde en angivelse af arvingernes identitet.
- 29 I henhold til artikel 800 og 802 i den almindelige lov om skatter og afgifter skal boopgørelsen være udførlig og fuldstændig og, i overensstemmelse med territorialitetsprincippet som fastlagt i artikel 750b i den almindelige lov om skatter og afgifter, omfatte aktiver, der befinder sig i både Frankrig og udlandet (jf. *Bulletin officiel des impôts* (den officielle tidende vedrørende skatter og afgifter) BOI-ENR-DMTG-10-50-70-17/03/2014, som SCP ATTAL & Associés har fremlagt som aktstykke 4).
- 30 Frankrig og Belgien undertegnede en overenskomst om skatter og afgifter den 20. januar 1959, hvori der er fastsat en ordning om hensyntagen til skatter og afgifter, som er betalt i en af staterne, med henblik på at undgå dobbeltbeskatning.
- 31 Det er obligatorisk at lade en arv, der overstiger 5 000 EUR, og en, som omfatter fast ejendom, behandle af en notar. Ifølge artikel L312-1-4 i code monétaire et financier (lov om monetære og finansielle anliggender) kan arvingen afslutte afdødes konti og få midlerne udbetalt ved at dokumentere sin egenskab af arving ved en attest, der er underskrevet af samtlige arvinger, og hvori det angives, at boet ikke omfatter fast ejendom, og når beløbet er mindre end 5 000 EUR, hvilket beløb er fastsat i bekendtgørelse af 7. maj 2015, som er udstedt i henhold til artikel L312-4-1 i lov om monetære og finansielle anliggender. I andre tilfælde er det af en notar udfærdigede vitterlighedsdokument ifølge artikel 730-1 i code civil (den borgerlige lovbog) obligatorisk som dokumentation for en persons egenskab af arving, og notarens medvirken er ligeledes obligatorisk, når arven omfatter fast ejendom, eftersom notaren drager omsorg for offentliggørelse af ejendomsoverførsler i ejendomsregistret hos den berørte tinglysningsstjeneste (artikel 4 i dekret nr. 55-22 af 4.1.1955 om reform af tinglysningsystemet).
- 32 Boopgørelsen er et dokument, som er omfattet af nr. 8) i tabel 5 til tillægsartikel 4-7 til handelslovens artikel R444-3, nr. 1); heri angives de ydelser, som udføres af notaren.
- 33 Den i boopgørelsen angivne vederlagssats er fastsat i handelslovens artikel A444-63. Notarens salær for boopgørelsen beregnes proportionelt med de samlede bruttoaktiver i boet på følgende måde:

- fra 0 til 6 500 EUR: 1,548%,
- fra 6 500 EUR til 17 000 EUR: 0,851%,

- fra 17 000 EUR til 30 000 EUR: 0,580%,
 - over 30 000 EUR: 0,426%.
- 34 I henhold til fransk retspraksis er der ikke sammenfald mellem beregningsgrundlaget for afgiften og beregningsgrundlaget for notarens salær; i den sag, hvortil BC har henvist, gav Cour de cassation (kassationsdomstol, Frankrig) førstepræsidenten for Cour d'appel de Versailles (appeldomstol i Versailles, Frankrig), som havde fastslået, at beregningsgrundlaget for afgiften var sammenfaldende med beregningsgrundlaget for salæret, medhold uden at gøre dette til en almenyldig regel (Cass. Com., 4.10.2011, appel nr. 10-20 218). Tværtimod har Cour de cassation (kassationsdomstol, Frankrig) fastslået, at de to beregningsgrundlag kan være ikke-sammenfaldende, eftersom notarens salær skal beregnes på grundlag af de samlede bruttoaktiver i boet, uden at passiverne skal fradrages, heller ikke selv om passiverne fradrages ved beregningen af arveafgiften (Cass. 1re Civ., 6.2.1996, appel nr. 93-21 108).

III – Den Europæiske Unions ret

- 35 Artikel 63, stk. 1, i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde (TEUF) forbyder alle restriktioner for kapitalbevægelser mellem medlemsstaterne indbyrdes og mellem medlemsstaterne og tredjelande.
- 36 Det i artikel 63, stk. 1, TEUF fastsatte princip om frie kapitalbevægelser hidrører fra artikel 67, stk. 1, i traktaten om oprettelse af Det Europæiske Økonomiske Fællesskab, som i sin oprindelige affattelse pålagde medlemsstaterne gradvis indbyrdes at afskaffe restriktioner for bevægelser af kapital tilhørende personer, der er bosat eller har hjemsted i medlemsstaterne, og at ophæve enhver forskelsbehandling støttet på parternes nationalitet eller bopæl eller på stedet for kapitalens anbringelse.
- 37 Det fastsættes i artikel 1 i Rådets direktiv 88/361/EØF af 24. juni 1988 om gennemførelse af artikel 67 i traktaten om oprettelse af Det Europæiske Økonomiske Fællesskab, at restriktioner for kapitalbevægelser, der finder sted mellem valutaindlændinge i medlemsstaterne som omhandlet i bilag I til direktivet, skal ophæves. Ifølge punkt XI, D., i bilag I til direktivet udgør arv kapitalbevægelser af personlig karakter.
- 38 I præmis 16 i dom af 30. juni 2016 (sag C-123/15, ECLI:EU:C:2016:496) fastslog Den Europæiske Unions Domstol, at *»arv, der består i overførsel til en eller flere personer af aktiver efterladt af en afdød person, udgør kapitalbevægelser som omhandlet i artikel 63 TEUF med undtagelse af tilfælde, hvor de afgørende elementer ved arven er begrænset til en medlemsstat (jf. i denne retning dom af 23.2.2006, van Hilten-van der Heijden, C-513/03, EU:C:2006:131, præmis 39-42, af 17.1.2008, Jäger, C-256/06, EU:C:2008:20, præmis 24 og 25, af 17.10.2013, Welte, C-181/12, EU:C:2013:662, præmis 19 og 20, og af 3.9.2014,*

Kommissionen mod Spanien, C-127/12, ikke trykt i Sml., EU:C:2014:2130, præmis 52 og 53)«.

- 39 Den Europæiske Unions Domstol fastslog i dom af 26. maj 2016, Kommissionen mod Grækenland (sag C-244/15, EU:C:2016:359), at det fremgik af fast retspraksis, at *»de foranstaltninger, der er forbudt ifølge artikel 63 TEUF, fordi de udgør restriktioner for kapitalbevægelserne, for så vidt angår arv omfatter foranstaltninger, som medfører en formindskelse af værdien af den arv, som tilkommer en person, der har bopæl i en anden medlemsstat end den, hvori de pågældende goder befinder sig, og som afgiftspålægger overdragelsen af disse goder ved arv (jf. bl.a. dom af 11.12.2003, Barbier, C-364/01, EU:C:2003:665, præmis 62, og af 17.10.2013, Welte, C-181/12, EU:C:2013:662, præmis 23)«.*
- 40 Formindskelse af værdien af en arv på grund af anvendelsen af en national lovgivning udgør således en restriktion for de frie kapitalbevægelser. Domstolen fastslog i sin dom af 23. februar 2006, van Hilten-van der Heijden, sag C-513/03, EU:C:2006:131, præmis 44, at *»[d]et følger [...] af Domstolens praksis, at de foranstaltninger, der er forbudt ifølge traktatens artikel 73 B, stk. 1, i egenskab af restriktioner for kapitalbevægelserne, omfatter sådanne foranstaltninger, som afholder en ikke-hjemmehørende person fra at foretage investeringer i en medlemsstat, eller sådanne, der afholder denne medlemsstats statsborgere fra at foretage investeringer i andre medlemsstater, eller som i tilfælde af arv medfører en formindskelse af værdien af den arv, som tilkommer en person, der har bopæl i en anden stat end i den medlemsstat, hvor de omhandlede ejendomme befinder sig, og som pålægger disse ejendomme arveafgift«* (jf. ligeledes Domstolens dom af 17.10.2013, Yvon Welte mod Finanzamt Velber, sag C-181/12, EU:C:2013:662, præmis 25 og 26, og af 11.9.2008, Eckelkamp, sag C-11/07, EU:C:2008:489, præmis 41-45).
- 41 Den Europæiske Unions Domstol har endvidere fastslået, at ugunstig skattemæssig behandling, der kan afholde ikke-hjemmehørende personer fra at erhverve eller bevare fast ejendom eller investeringer i en medlemsstat, udgør en restriktion for de frie kapitalbevægelser (jf. Domstolens dom af 31.3.2011, Ulrich Schröder mod Finanzamt Hameln, sag C-450/09, EU:C:2011:198, præmis 32 og 33, af 12.4.2018, Kommissionen mod Belgien, sag C-110/17, EU:C:2018:250, præmis 40, og af 11.9.2014, Verest og Gerards, C-489/13, EU:C:2014:2210, præmis 21).
- 42 I artikel 65, stk. 1, TEUF fastsættes undtagelser fra princippet om frie kapitalbevægelser:
- artikel 65, stk. 1, litra a), tillader medlemsstaterne *»at anvende de relevante bestemmelser i deres skattelovgivning, som sondrer imellem skatteydere, hvis situation er forskellig med hensyn til deres bopælssted eller med hensyn til det sted, hvor deres kapital er investeret«*;

- artikel 65, stk. 1, litra b), tillader medlemsstaterne »at træffe de nødvendige foranstaltninger for at hindre overtrædelser af deres nationale ret og forskrifter, især på skatte- og afgiftsområdet og i forbindelse med tilsynet med finansielle institutioner, eller til af administrative eller statistiske hensyn at fastlægge procedurer for anmeldelse af kapitalbevægelser eller til at træffe foranstaltninger, der er begrundet i hensynet til den offentlige orden eller den offentlige sikkerhed«.
- 43 Det skal tilføjes, at de foranstaltninger, som er omhandlet i stk. 1 i artikel 65, ifølge samme artikels stk. 3 ikke må udgøre et middel til vilkårlig forskelsbehandling eller en skjult begrænsning af den frie bevægelighed for kapital.
- 44 Den Europæiske Unions Domstol har fortolket den skattemæssige undtagelse i artikel 65, stk. 1, litra a), TEUF indskrænkende, således at nationale bestemmelser, hvori der sondres mellem skatteydere, hvis situation er forskellig med hensyn til deres bopælssted eller med hensyn til det sted, hvor deres kapital er investeret, ikke automatisk er forenelige med artikel 63 i TEUF, eftersom denne undtagelse selv er begrænset af artikel 65, stk. 3, hvorefter nationale bestemmelser ikke må udgøre et middel til vilkårlig forskelsbehandling eller en skjult begrænsning af den frie bevægelighed for kapital (jf. Domstolens dom af 4.9.2014, Kommissionen mod Tyskland, sag C-211/13, EU:C:2014:2148, præmis 45 og 46, og af 8.6.2016, Sabine Hünnebeck mod Finanzamt Krefeld, sag C-479/14, EU:C:2016:412, præmis 50-53).
- 45 En forskellig behandling kan kun tillades, hvis den vedrører situationer, der ikke er objektivt sammenlignelige, eller hvis den er begrundet i et tvingende alment hensyn (jf. Domstolens dom af 30.6.2016, Max-Heinz Feilen, sag C-123/15, EU:C:2016:496, præmis 25 og 26, af 3.9.2014, sag C-127/12, Kommissionen mod Spanien, præmis 73, af 6.6.2000, sag C-35/98, Verkooijen, præmis 43, af 7.9.2004, Manninen, sag C-319/02, EU:C:2014:2130, præmis 29, af 8.9.2005, Blanckaert, sag C-512/03, EU:C:2005:516, præmis 42, og af 17.9.2009, Glaxo Wellcome, sag C-182/08, EU:C:2009:559, præmis 68).
- 46 Med hensyn til den i artikel 65, stk. 1, litra b), fastsatte undtagelse fastslog Domstolen endvidere i dom af 21. maj 2019, Kommissionen mod Ungarn, sag C-235/17, EU:C:2019:432, præmis 103, at »artikel 65, stk. 1, litra b), TEUF som en undtagelse fra det grundlæggende princip om frie kapitalbevægelser skal fortolkes strengt (dom af 6.3.2018, SEGRO og Horváth, C-52/16 og C-113/16, EU:C:2018:157, præmis 96)«.
- 47 Den Europæiske Unions Domstol anførte i dom af 18. juni 2020, Kommissionen mod Ungarn, sag C-78/18, EU:C:2020:476, præmis 76: »Som det fremgår af Domstolens faste praksis, kan en statslig foranstaltning, der begrænser kapitalens frie bevægelighed, kun tillades, hvis den for det første er begrundet i et af de i artikel 65 TEUF nævnte hensyn eller i et tvingende alment hensyn, og den for det andet overholder proportionalitetsprincippet, hvilket indebærer, at den skal være egnet til på en sammenhængende og systematisk måde at sikre virkeliggørelsen af

det mål, den forfølger, og ikke går ud over, hvad der er nødvendigt for at nå det (jf. i denne retning dom af 21.5.2019, Kommissionen mod Ungarn (Brugsrettigheder over landbrugsarealer), C-235/17, EU:C:2019:432, præmis 59-61«.

- 48 En nødvendig foranstaltning som omhandlet i artikel 65, stk. 1, litra b), skal derfor have som selve sit formål at hindre overtrædelser af love og forskrifter (jf. dom af 2.3.2023, PrivatBank m.fl. mod Finanšu un kapitāla tirgus komisija, sag C-78/21, EU:C:2023:137, præmis 60).
- 49 Procedurer for anmeldelse af kapitalbevægelser af administrative eller statistiske hensyn eller foranstaltninger, der er begrundet i hensynet til den offentlige orden eller den offentlige sikkerhed skal overholde »*proportionalitetsprincippet, hvilket kræver, at de er egnede til at sikre virkeliggørelsen af det formål, der legitimt forfølges, og ikke går ud over, hvad der er nødvendigt for at nå det (jf. i denne retning dom af 6.3.2018, SEGRO og Horváth, C-52/16 og C-113/16, EU:C:2018:157, præmis 76 og 77)*« (Domstolens dom af 31.5.2018, Lu Zheng mod Ministerio de Economía y Competitividad, sag C-190/17, EU:C:2018:357, præmis 37).
- 50 Endelig har BC påberåbt sig Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 650/2012 af 4. juli 2012 om kompetence, lovvalg, anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser vedrørende arv, og om accept og fuldbyrdelse af officielt bekræftede dokumenter vedrørende arv og om indførelse af et europæisk arvebevis, som gør det muligt at udpege den kompetente ret og den lov, der skal anvendes i tilfælde af anfægtelse. Der har imidlertid ikke skullet tages stilling til nogen anfægtelse i forbindelse med arven efter XY, og notaren har ikke udøvet nogen retslig funktion, hvilket synes at udelukke, at denne forordning anvendes.

IV – Præjudicielle spørgsmål, som er nødvendige for løsningen af tvisten

- 51 Artikel 267 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde bestemmer: »*Den Europæiske Unions Domstol har kompetence til at afgøre præjudicielle spørgsmål:*

a) om fortolkningen af traktaterne

b) om gyldigheden og fortolkningen af retsakter udstedt af unionens institutioner, organer, kontorer eller agenturer.

Såfremt et sådant spørgsmål rejses ved en ret i en af medlemsstaterne, kan denne ret, hvis den skønner, at en afgørelse af dette spørgsmål er nødvendig, før den afsiger sin dom, anmode Domstolen om at afgøre spørgsmålet.

Såfremt et sådant spørgsmål rejses under en retssag ved en national ret, hvis afgørelser ifølge de nationale retsregler ikke kan appelleres, er retten pligtig at indbringe sagen for Domstolen.

Hvis et sådant spørgsmål rejses under en retssag ved en national ret, der vedrører en person, der er frihedsberøvet, træffer Domstolen afgørelse hurtigst muligt.»

- 52 I det foreliggende tilfælde vedrører arven efter XY to medlemsstater, Frankrig og Belgien, hvori afdøde ejede fast ejendom og løsøre. Afdøde var bosiddende i Belgien, mens hendes eneste arving er bosiddende i Frankrig, og aktiverne befinder sig i begge medlemsstater. Arven efter afdøde medfører derfor kapitalbevægelser af personlig karakter, som angår to medlemsstater i Den Europæiske Union.
- 53 BC, som er hendes arving, er efter loven forpligtet til at henvende sig til en notar med henblik på udfærdigelse af den franske boopgørelse, som kræves i henhold til skatte- og afgiftslovgivningen, eftersom værdien af arven overstiger 5 000 EUR og omfatter fast ejendom. I den franske boopgørelse skal angives alle afdødes aktiver og passiver, hvad enten de befinder sig i Frankrig eller i Belgien.
- 54 BC indgav ligeledes en boopgørelse udfærdiget af den belgiske notar i Belgien.
- 55 BC betalte en arveafgift i Frankrig, som udelukkende var beregnet på grundlag af løsøre og fast ejendom, der befandt sig i Frankrig, og betalte derpå arveafgift i Belgien, som var beregnet på grundlag af al den løsøre og fast ejendom, der befandt sig i Frankrig og Belgien, men med fradrag af den i Frankrig betalte afgift i overensstemmelse med den fransk-belgiske overenskomst vedrørende skatter og afgifter af 20. januar 1959. Anvendelsen af denne overenskomst gør det således muligt effektivt at forebygge hindringer for de frie kapitalbevægelser, eftersom den forhindrer dobbeltbeskatning af aktiverne i et bo.
- 56 BC betalte ydermere vederlaget til den belgiske notar, som blev beregnet på grundlag af de samlede bruttoaktiver i boet, og betalte forskudsvis den franske notars vederlag, som også blev beregnet på grundlag af de samlede bruttoaktiver i boet, løsøre såvel som fast ejendom, der befandt sig i Frankrig og i Belgien, i henhold til afgiftsforslaget (jf. aktstykke 4 BC).
- 57 Den franske notar har gjort gældende, at anvendelsen af fransk ret gør det muligt for ham at beregne sit vederlag på grundlag af de samlede aktiver i boet, hvad enten de befinder sig i Frankrig eller ej, i henhold til artikel 800 i den almindelige lov om skatter og afgifter og handelslovens artikel A444-63. Han udstedte sin afgiftsfaktura i overensstemmelse hermed.
- 58 Værdien af den arv, som BC modtog, er således blevet formindsket med notarens vederlag, som er beregnet på grundlag af de samlede bruttoaktiver i boet, hvilket kan udgøre en hindring for de frie kapitalbevægelser.
- 59 Nærværende ret er derfor i tvivl om, hvilke konsekvenser der skal drages af denne retstilstand, som kan afholde en person, der er hjemmehørende i en medlemsstat, fra at investere i andre medlemsstater, i lyset af den ovenfor omtalte retspraksis fra Den Europæiske Unions Domstol.

- 60 **Spørgsmål nr. 1:** Skal artikel 63, stk. 1, i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde fortolkes således, at denne bestemmelse er til hinder for dobbelt vederlag til notarerne i to medlemsstater i Den Europæiske Union, der behandler den samme arv, som omfatter aktiver i begge medlemsstater, idet begge vederlag beregnes på grundlag af de samlede bruttoaktiver i boet uden hensyntagen til det vederlag, som er betalt til den anden notar, når en notars medvirken er lovbestemt?
- 61 **Spørgsmål nr. 2:** Skal artikel 63, stk. 1, i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde fortolkes således, at denne bestemmelse er til hinder for, at vederlaget til den notar, hvis medvirken ved behandlingen af en arv, som omfatter aktiver i to medlemsstater i Den Europæiske Union, er lovbestemt, beregnes på grundlag af de samlede bruttoaktiver i boet og ikke kun på grundlag af de bruttoaktiver, der befinder sig i notarens medlemsstat?
- 62 Skønt, endvidere, det er foreskrevet i en skattebestemmelse, at der skal udfærdiges en boopgørelse, er notarens vederlag ikke i sig selv af skattemæssig karakter. Det bestemmes hverken i den nationale lovgivning eller i den fransk-belgiske overenskomst, at notarens vederlag skal fastsættes på basis af det samme beregningsgrundlag som afgiften. Det fremgår af national retspraksis, at beregningsgrundlaget for notarens vederlag ikke nødvendigvis skal være sammenfaldende med beregningsgrundlaget for afgiften.
- 63 På dette trin af retsforhandlingerne er den bestemmelse, som indeholder de nærmere regler for beregning af vederlaget til notarer, som udfærdiger en boopgørelse, ikke i sig selv omfattet af undtagelsen i artikel 65, stk. 1, litra a).
- 64 At der skal medvirke en notar, er imidlertid fastsat i en skattemæssig bestemmelse, og notarens medvirken fremstår som en betingelse for at anvende den fransk-belgiske overenskomst af 20. januar 1959, som ved at forhindre dobbeltbeskatning effektivt forebygger en klar hindring for de frie kapitalbevægelser.
- 65 Den Europæiske Unions Domstol har i denne forbindelse taget stilling til anvendelsen af skattebestemmelser, der fører til formindskelse af værdien af en arv, men ikke til vederlag, der har samme virkning, til notarer, offentlige og juridiske embedsmænd, hvis medvirken er obligatorisk, når aktiverne i et bo overstiger 5 000 EUR eller omfatter fast ejendom.
- 66 Den i hovedsagen omhandlede lovgivning kunne således ligeledes betragtes som en undtagelse, som en »relevant bestemmelse« i skattelovgivningen som omhandlet i artikel 63, stk. 1, litra a), i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde.
- 67 Nærværende ret er derfor i tvivl om rækkevidden af denne i EU-retten fastsatte undtagelse.

- 68 **Spørgsmål nr. 3:** Skal artikel 63, stk. 1, og artikel 65, stk. 1, litra a), i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde fortolkes således, at det dobbelte vederlag til to notarer, der behandler den samme arv, idet begge vederlag beregnes på grundlag af de samlede bruttoaktiver i boet, der befinder sig i begge medlemsstater, kan udgøre en »[relevant bestemmelse] i deres skattelovgivning«, som udgør en undtagelse fra det forbud mod restriktioner for kapitalbevægelser, der er fastsat i førstnævnte bestemmelse, når en notars medvirken er lovbestemt?
- 69 Endelig har den bestemmelse, som indeholder de nærmere regler for beregning af notarens vederlag, i sig selv hverken til formål at hindre lovovertrædelser eller at anmelde kapitalbevægelser og synes ikke at være begrundet i hensynet til den offentlige orden eller den offentlige sikkerhed.
- 70 Notarens medvirken er imidlertid obligatorisk med henblik på at give skattemyndighederne oplysninger, således at de kan beregne den afgift, der skal opkræves af arven, og kan have til formål at forebygge lovovertrædelser på skatteområdet.
- 71 På dette trin af retsforhandlingerne har Domstolen ikke taget stilling til notarers vederlag, når det er en følge af bestemmelser, der kan have til formål at forebygge lovovertrædelser på skatteområdet eller af bestemmelser, hvori der fastsættes en procedure for anmeldelse af kapitalbevægelser af administrative eller statistiske hensyn.
- 72 Nærværende ret er derfor i tvivl om rækkevidden af denne undtagelse.
- 73 **Spørgsmål nr. 4:** Skal artikel 63, stk. 1, og artikel 65, stk. 1, litra a), i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde fortolkes således, at det dobbelte vederlag til to notarer, der behandler den samme arv, idet begge vederlag beregnes på grundlag af de samlede bruttoaktiver i boet, der befinder sig i begge medlemsstater, kan udgøre en nødvendig foranstaltning med henblik på at hindre lovovertrædelser på skatteområdet eller en procedure for anmeldelse af kapitalbevægelser af administrative eller statistiske hensyn, som udgør en undtagelse fra det forbud mod restriktioner for kapitalbevægelser, der er fastsat i førstnævnte bestemmelse, når en notars medvirken er lovbestemt?
- 74 Sagen bør udsættes, indtil Domstolen har besvaret disse præjudicielle spørgsmål vedrørende fortolkningen af artikel 63, stk. 1, og artikel 65, stk. 1, litra a) og b), TEUF.

V – PÅ GRUNDLAG AF DISSE PRÆMISSER

Undertegnede delegerede omkostningsfastsættende dommer, som træffer afgørelse offentligt ved kontradiktorisk foreløbig kendelse, der stilles til rådighed på justitskontoret,

under henvisning til artikel 267 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde,

ANMODER Den Europæiske Unions Domstol om at træffe afgørelse om følgende præjudicielle spørgsmål:

- **Spørgsmål nr. 1:** Skal artikel 63, stk. 1, i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde fortolkes således, at denne bestemmelse er til hinder for dobbelt vederlag til notarerne i to medlemsstater i Den Europæiske Union, der behandler den samme arv, som omfatter aktiver i begge medlemsstater, idet begge vederlag beregnes på grundlag af de samlede bruttoaktiver i boet uden hensyntagen til det vederlag, som er betalt til den anden notar, når en notars medvirken er lovbestemt?
- **Spørgsmål nr. 2:** Skal artikel 63, stk. 1, i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde fortolkes således, at denne bestemmelse er til hinder for, at vederlaget til den notar, hvis medvirken ved behandlingen af en arv, som omfatter aktiver i to medlemsstater i Den Europæiske Union, er lovbestemt, beregnes på grundlag af de samlede bruttoaktiver i boet og ikke kun på grundlag af de bruttoaktiver, der befinder sig i notarens medlemsstat?
- **Spørgsmål nr. 3:** Skal artikel 63, stk. 1, og artikel 65, stk. 1, litra a), i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde fortolkes således, at det dobbelte vederlag til to notarer, der behandler den samme arv, idet begge vederlag beregnes på grundlag af de samlede bruttoaktiver i boet, der befinder sig i begge medlemsstater, kan udgøre en »[relevant bestemmelse] i deres skattelovgivning«, som udgør en undtagelse fra det forbud mod restriktioner for kapitalbevægelser, der er fastsat i førstnævnte bestemmelse, når en notars medvirken er lovbestemt?
- **Spørgsmål nr. 4:** Skal artikel 63, stk. 1, og artikel 65, stk. 1, litra a), i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde fortolkes således, at det dobbelte vederlag til to notarer, der behandler den samme arv, idet begge vederlag beregnes på grundlag af de samlede bruttoaktiver i boet, der befinder sig i begge medlemsstater, kan udgøre en nødvendig foranstaltning med henblik på at hindre lovovertrædelser på skatteområdet eller en procedure for anmeldelse af kapitalbevægelser af administrative eller statistiske hensyn, som udgør en undtagelse fra det forbud mod restriktioner for kapitalbevægelser, der er fastsat i førstnævnte bestemmelse, når notarens medvirken er lovbestemt?

UDSÆTTER AFGØRELSEN om de af parterne nedlagte påstande, indtil Den Europæiske Unions Domstol har besvaret de forelagte præjudicielle spørgsmål,

[Udelades]